

Tilsynsmal: kjøledyrfôranlegg

Veiledning: Tilsyn med produksjonsanlegg for fôr til kjøledyr som framstiller rått eller bearbeidet fôr til kjøledyr som inneholder animalske biprodukter.

Hensikten med dette tilsynet er å sikre at det benyttes tillatt animalsk materiale og at dette behandles i samsvar i kravene i biproduktregelverket, slik at sluttproduktet blir trygt og er egnet som bruk til kjøledyrfôr og at ubenyttet materiale avhendes i samsvar med regelverket.

Kravpunkt	Regelverk	Utdyping KP	Utdyping i mal
Godkjenning av virksomheter eller anlegg	1069/2009 Art 24 Godkjenning av virksomheter eller anlegg	En rekke virksomheter som håndterer animalske biprodukter skal være godkjent. Søknad om godkjenning sendes i Mattilsynets skjematjeneste.	Anlegg som framstiller fôr til kjøledyr med animalske biprodukter skal være godkjent som biproduktvirksomhet, kjøledyrfôranlegg. Sjekke om virksomheten er godkjent med riktig kode for aktivitet og sluttprodukt.
Omsetning av fôr med animalsk materiale til kjøledyr	1069/2009 Art 35 Omsetning av fôr til kjøledyr	Artikkel 35 Omsetning av fôr til kjøledyr Driftsansvarlige kan bringe fôr til kjøledyr i omsetning, forutsatt at a) produktene er framstilt av i) annet kategori 3-materiale enn materiale nevnt i artikkel 10 bokstav n)-p), ii) kategori 1-materiale som nevnt i artikkel 8 bokstav c), på vilkår fastsatt i henhold til artikkel 40 nr. 1 bokstav a), dersom det gjelder importert fôr til kjøledyr eller fôr til kjøledyr framstilt av importert materiale, eller iii) materiale som nevnt i artikkel 10 bokstav a) og artikkel 10 bokstav b) i) og ii), dersom det gjelder rått fôr til kjøledyr, og b) de sikrer at risiko for folkehelsen og dyrehelsen kontrolleres gjennom sikker behandling i samsvar med artikkel 38, dersom anvendelse av sikre kilder i	Hvilket animalsk materiale er brukt til framstilling av kjøledyrfôret? Produseres det behandlet kjøledyrfôr? Da kan alt kategori 3-materiale benyttes, utenom: - Huder, skinn, hover, klover, fjør, ull, horn, hår og pels fra dyr som må undersøkes fra for TSE, eller drøvtyggere som er undersøkt for TSE med positivt resultat. (n) - Fettvev (o) - Kjøkken og matavfall (p) Produseres det rått kjøledyrfôr? Da kan følgende kategori 3-materialer benyttes rått: - Skrotter og deler av vilt og felte dyr som kan brukes som mat til mennesker. - Skrotter og deler av dyr som er slaktet ved et slakteri og som kan brukes som mat til mennesker. - Skrotter og deler av dyr som er slaktet ved et slakteri, som ikke er egnet som mat til mennesker, men som samtidig ikke viser tegn på å ha sykdommer

		henhold til artikkel 37 ikke sikrer tilstrekkelig kontroll.	som kan overføres til mennesker eller dyr. - Fjørfehoder fra fjørfe som er slaktet på slakteri, og hvor selve fjørfeet kan brukes som mat til mennesker. Det er ikke forbudt å bruke bearbeidet animalsk protein i rått kjæledyrfôr.
Særlige krav til fôr til kjæledyr, herunder tyggesaker	142/2011 Vedl XIII, Kap II Særlige krav til fôr til kjæledyr, herunder tyggesaker	Særlige krav til hvilken kategori råstoff som kan brukes til framstilling av rått fôr til kjæledyr (1) og bearbeidet fôr til kjæledyr og tyggesaker (2). Særlige krav til behandling av bearbeidet kjæledyrfôr (3) og tyggesaker (4). Krav til prøvetaking for salmonella og enterobacteriaceae i tyggesaker og bearbeidet fôr (5) og rått fôr (6). Gir også bestemmelser for omsetning av sluttprodukt (7). Tørking og gjæring regnes som en behandlingsmetode, og kan benyttes på animalske biprodukter fra akvatiske dyr (eks. fisk), virvelløse landdyr (eks. insekter), virvelløse dyr som lever i vann (eks. skjell), samt gnagere (eks. mus) og hareddyr hvis det kan dokumenteres at det ikke medfører en risiko for folke- eller dyrehelse.	Generelle spørsmål: - Er det bare benyttet lovlig materiale i fôret? (se kravpunktet 1069/2009 Art 35) - Er det ferdige fôret tilfredsstillende emballert for å hindre kontaminering? - Er det tatt stikkprøver av fôret og viser analysesvarene at fôret tilfredsstillende kravene for salmonella og enterobacteriaceae? - Har bearbeidet fôr gjennomgått tilfredsstillende behandling (se 142/2011 Vedl XIII, Kap II, punkt 3)?
Særlige bearbeidingskrav for kjæledyrfôr	Animaliebiproduktforskriften § 29 Særlige bearbeidingskrav for kjæledyrfôr		Er fôret tørket eller gjæret? Hvis fôret er tørket eller gjæret, er det dokumentert at fôret ikke medfører en risiko for folke- eller dyrehelse? Slik dokumentasjon kan være analyser som viser at fôret tilfredsstillende de mikrobiologiske kravene i regelverket. Dette omfatter også tørrfisk.
Framstilling av fôr til kjæledyr	142/2011 Vedl IX, Kap I Framstilling av fôr til kjæledyr	Utstyret som benyttes til lagring og behandling av innkommende materiale på kjæledyrfôranlegg skal være egnet til formålet.	Har virksomheten system for hvordan de håndterer ubenyttet materiale? Hvor er ubenyttet materiale disponert?

		Ubenyttet materiale skal disponeres i samsvar med 142/2011 eller ved avfallsforbrenningsanlegg, samforbrenningsanlegg, bearbeidingsanlegg, biogass- eller komposteringsanlegg.	Har virksomheten system for hvordan de håndterer produkter som er ferdig prosessert?
Egenkontroll	1069/2009 Art 28 Egenkontroll	Virksomheten skal ha et egenkontrollsystem som sikrer at kravene i regelverket blir overholdt.	Har virksomheten et egenkontrollsystem? Systemet skal være tilpasset virksomhetens forhold/størrelse/aktivitet. Blir systemet oppdatert? Fungerer avviksbehandlingssystemet? Sikrer systemet at animalske biprodukter som ikke er i samsvar med regelverket går til godkjent mottak?
Fareanalyse og kritiske kontrollpunkter HACCP	1069/2009 Art 29 Fareanalyse og kritiske kontrollpunkter	Virksomheten skal styre og kontrollere i henhold til en gjennomført fareanalyse som oppdateres ved endringer. Analysen og funksjonaliteten skal dokumenteres.	
Identifisering - Innsamling og transport	142/2011 Vedl VIII, Kap II Identifisering	Under transport og lagring skal animalske biprodukter være tydelig merket med hvilken kategori materiale det er. Det er også spesielle krav til merking etter tiltenkt bruk av materialet. Hensikten med merkingen er å lett kunne holde ulikt materiale fra hverandre og hindre at de blandes under transport og lagring.	Er de animalske biproduktene på lageret merket med kategori 3? Rått kjøledyrfôr skal merkes "bare som fôr til kjøledyr".
Innsamling og transport	142/2011 Vedl VIII, Kap I Innsamling og transport	Når man transporterer materiale som skal benyttes til framstilling av kjøledyrfôr skal det være kjølt, fryst eller ensilert. Egne unntak for kategori 3-materiale fra melk og husdyrgjødsel.	Sjekk handelsdokument om partiet var kjølt, fryst eller ensilert.
Sporbarhet	1069/2009 Art 22 Sporbarhet		Har virksomheten register over mottatte forsendelser av animalske biprodukter og hvem de leverer til?

			Kan de dokumentere at transportørene de benytter er registrerte for biprodukter?
Krav om fargekoding ved innenlands-transport	Animaliebiproduktforskriften § 23 Krav om fargekoding ved innenlandstransport	Ved innenlandstransport skal transportmidlet/beholderen være merket med svart for kategori 1, gult for kategori 2 og grønn for kategori 3.	Sjekk at transportmidlet/beholdere er merket med grønn farge og kategori 3.